

ROMANIAN
DISTRIBUTION
COMMITTEE

Home

News

Origins&Vocation

Our Team

Activities&Partnership

RDCM *Personalia* Corner

• Lucian C. IONESCU – Ciclurile și crizele economico-financiare

Note from the Editor-in-Chief

Last year, two McKinsey's representatives brought to our attention that: **"Considering the lessons of history can help business leaders and policy makers figure out how to manage the challenging years ahead"** (Sneader, K. and Singhal, S., 2020. 'And now win the peace': Ten lessons from history for the next normal, McKinsey & Company, July 27. Available at: <<https://www.mckinsey.com/featured-insights/leadership/and-now-win-the-peace-ten-lessons-from-history-for-the-next-normal>>). **At the beginning of this year**, the same two McKinsey's representatives stated: **"2021 will be the year of transition. Barring any unexpected catastrophes, individuals, businesses, and society can start to look forward to shaping their futures rather than just grinding through the present. The next normal is going to be different. It will not mean going back to the conditions that prevailed in 2019. Indeed, just as the terms "prewar" and "postwar" are commonly used to describe the 20th century, generations to come will likely discuss the pre-COVID-19 and post-COVID-19 eras"** (Sneader, K. and Singhal, S., 2020. The next normal arrives: Trends that will define 2021—and beyond, McKinsey & Company, January 4. Available at: <<https://www.mckinsey.com/featured-insights/leadership/the-next-normal-arrives-trends-that-will-define-2021-and-beyond>>). **At the beginning of April 2021**, an article published on the Agenda blog of The World Economic Forum and written by the Chief Ethical and Humane Use Officer, Salesforce, highlighted that: **"By investing time to reflect on previous work and institutionalize ongoing learnings, we're better able to face obstacles in the future"** (Goldman, P., 2021. 4 ethical tech lessons we've learned during COVID-19 crisis, The World Economic Forum, Agenda blog, 06 Apr. Available at: <<https://www.weforum.org/agenda/2021/04/4-ethical-tech-lessons-learned-during-covid-19-crisis/>>).

Prof. Dr. Lucian C. Ionescu is well-known for his major fields of specialization: International monetary and financial system, Monetary policy & foreign exchange (convertibility, exchange rate, balance of payments), Banking issues (especially the central bank's role), Economic cycles & history of economic thinking, and Economic and Monetary Union etc. He was a member of the Board of Directors at the National Bank of Romania between 1991-1998. In 1992, it was mandated by the National Bank of Romania and the Romanian Association of Banks (RAB) management to establish and to coordinate the activity of some institutions for professional training and financial-banking university education. Thus, the Romanian Banking Institute (IBR) was created, on which L.C. Ionescu led and organized it, fulfilling the functions of General Manager, President and Rector.

Between 1993 and 2005, IBR included in its structure a university banking college and the Financial-Banking University (UFB).

Lucian C. Ionescu launched relatively recent **his latest book**, entitled **"Economic-financial cycles in the evolution of the international monetary system, Studies/essays on international monetary issues"**, INTEGRAL Publishing House, Bucharest, 2019. After today's introduction in the deep relationship between financial cycle and economic cycle within the economic financial crisis, in the next RDCM issue we will publish some significant parts of this valuable book, such as "The rift between the real and nominal facets of the contemporary world economy" and "The crisis that burst in 2007/08...", also considering the author's opinion on the fact that: ***"The economic and financial crisis of 2020, aggravated by the COVID pandemic and being in the downward phase of a semi-secular cycle, will accentuate the stringent nature of the need for organic recorrelation between the real and the nominal economy"***.

Ciclurile și crizele economico-financiare

Lucian C. IONESCU

JEL Classification: Y30

Relativ recent, a fost publicată lucrarea „**Ciclurile economico-financiare în evoluția sistemului monetar internațional**” (Editura Integral; lansare la Târgul de carte Gaudeamus – ROMEXPO), autor prof.dr. Lucian C. Ionescu. Prima parte a fost redactată în limba română, iar partea a doua include șase studii în limba engleză, corelate cu tematica de ansamblu a cărții.¹

Primele capitole ale lucrării abordează evoluția ciclică a societății social-economice, după ce *homo sapiens* a sesizat și urmărit ciclurile macro-cosmice. De altfel, întregul univers și, practic, toate formele de viață se află sub imperiul evoluției ciclice. O intuiție demnă de remarcă a avut filozoful român Vasile Conta: „Orice formă evolutivă, de la nașterea la moartea sa, face... o cale care ar putea fi figurată printr-un semicerc. Din cauza analogiei, voi da acestui semicerc denumirea de *undă*. (...) Orice formă evolutivă este o undă și... fiecare undă conține alte unde secundare... și la rândul său, ea este coținută de o undă mai mare...”² Legea evoluției ciclice a macro- și microcosmosului a fost confirmată la granița sec. al XX-lea cu sec. al XXI-lea: „O consecință importantă a comportării ondulatorii din mecanica cuantică este că putem observa fenomenul numit interferență dintre două unde de particule. În mod normal, interferența este concepută ca un fenomen ondulatoriu...”³

Deși au fost semnalate numeroase tipuri de cicluri economice și/sau financiare, analiza efectuată în lucrare se concentrează asupra a două tipuri de cicluri considerate edificatoare pentru subiectul abordat. Ciclul decenal (cu o durată de circa 8 -12 ani) și ciclul semisecular, cu o durată medie cuprinsă, aproximativ, între 45 – 55 ani. Referindu-ne direct la domeniul activității economice, după prima revoluție industrială, s-a accentuat evoluția ciclică a economiei, iar din sec. al XIX-lea viața economică a început să fie zguduită de crizele specifice ciclurilor economice medii (decenale) și lungi (semiseculare). Ciclurile lungi se caracterizează prin două faze majore – o fază ascendentă (20 -25 ani) și o fază descendentă sau stagnantă (20 -25 ani), în funcție de conjunctura economico-financiară națională și internațională. Se poate observa că de-a lungul unei faze a ciclului lung „se înfășoară”, în medie, două cicluri decenale.

¹ Prof. Dr. Lucian C. Ionescu, *Cicluri economico-financiare în evoluția sistemului monetar internațional*, Studies/essays on international monetary issues, Ed. INTEGRAL, București, 2019. Unele studii au fost prezentate, într-o primă formă, în dezbateri/conferințe organizate de CCFM (Academia Română).

² Vasile Conta, *Teoria undulațiunii universale*, în *Opere filozofice*, Editura Academiei, București, 1967, p.223.

³ St. Hawking, L. Mlodinow, *O mai scurtă istorie a timpului*, Ed. Humanitas, 2016, p.106.

Încă de la începutul anilor 1970 (perioada studiilor de doctorat), autorul lucrării a identificat și analizat legătura dintre evoluția ciclului semisecular și succesiunea etaloanelor monetare internaționale⁴. Așa-numitul stadiu al liberei concurențe i-a corespuns, în linii generale, bimetalismul aur-argint, evoluând de la bimetalismul cu monedă paralelă la cel cu monedă dublă (fiind precizat oficial un raport obligatoriu între monedele de aur și cele de argint). Concentrarea capitalului și centralizarea capitalului productiv și bănesc a făcut necesară abandonarea, trpetată, a etalonului bimetalic (aur-argint), în favoarea trecerii la etalonul aur care, prin automatismul său specific, a favorizat îndepărtarea de preceptele liberei concurențe, stimulând expansiunea oligopolurilor și monopolurilor. De la începutul sec. al XIX-lea s-a manifestat ciclul decenal (menționat anterior), pentru ca de la mijlocul aceluiași secol să se contureze și ciclul semisecular (sub impactul celei de-a doua revoluții industriale): deceniile V-VII au marcat o fază ascendentă, urmată de o fază stagnantă între deceniul VII și prima parte a deceniului X. Istoricește, s-a putut constata că, sub imperiul fenomenelor de criză, s-au intensificat eforturile internaționale de a identifica un nou etalon monetar. Astfel, faza ascendentă a ciclului semisecular care a debutat spre sfârșitul sec. al XIX-lea a coincis cu funcționarea generalizată a etalonului aur „clasic”. Izbucnirea primului război mondial a perturbat grav funcționare normală a etalonului aur. Automatismul etalonului aur nu mai corespundea intervenției statului atât pentru mobilizarea resurselor necesare desfășurării războiului, cât și pentru stimularea expansiunii oligopolurilor și monopolurilor. Ca urmare, după încheierea primului război mondial, a fost organizată Conferința internațională de la Genova, în 1922, care a recomandat etalonul aur-devize (gold-exchange standard), permițând, pe lângă aur, utilizarea valutelor convertibile în aur în plățile internaționale.

În acest mod, s-a manifestat, pe deplin vizibil, *fisura dintre dimensiunea reală și cea nominală a funcționării organismului economic*: pe de o parte, economia reală (valorificarea factorilor de producție prin bunuri și servicii) și, pe de altă parte, economia nominală (circuitul fluxurilor monetar-financiare, implicând creșterea importanței operațiunilor financiar-bancare speculative). Chiar dacă inițial recomandarea utilizării unui etalon aur-devize avea un caracter „temporar”, pentru a facilita refacerea postbelică, evenimentele anilor 1920 și 1930 au făcut imposibilă întoarcerea la etalonul aur. Anii 1920 au înregistrat primul boom speculativ, în sensul modern al termenului, având elemente comune cu boomul speculativ care a precedat *marea recesiune economico-financiară* din 2007-09, prelungită în plan financiar spre 2014-15. De asemenea, boomul financiar speculativ din anii 1920 a provocat un fenomen relativ nou (pentru perioada respectivă) – multiplicarea, fără precedent, a proporțiilor îndatorării (*financial leverage*) ca principală sursă a finanțării operațiunilor de pe piața de capital. Astfel, a fost „pavat” drumul către izbucnirea *marii depresiuni* din anii 1930, care a marcat faza descendentă a ciclului semisecular. În sensul corelației dintre evoluția ciclului lung și etaloanele monetare, spre sfârșitul acestei faze descendente, a avut loc Conferința monetar-financiară internațională de la

⁴ Lucian C. Ionescu, *Contribuții la analiza rolului internațional al dolarului SUA, a ciclului economic și a politicii monetare și fiscale americane*, INCE (ASSP), 1975/76.

Bretton Woods (SUA), în iulie 1944, care a condus la „oficializarea” etalonului aur-devize (sub forma practică a etalonului aur – dolar SUA). Totodată, acordurile de la Bretton Woods au determinat înființarea Fondului Monetar Internațional, al cărui statut era constituit de *the Articles of Agreement* (of the IMF).

Necesitățile refacerii postbelice și avansul tehnologic au determinat o reapropiere între economia reală și economia nominală în faza ascendentă a ciclului semisecular postbelic, ceea ce a stimulat creșterea economică internațională timp de peste două decenii, corespunzător fazei ascendente a ciclului postbelic. Nu întâmplător, în deceniile VI și VII, ciclurile decenale nu au înregistrat crize profunde, ci așa-numitele recesiuni – fenomene de criză de intensitate medie și cu o durată relativ redusă. Epuizarea potențialului etalonului aur-devize, sub forma aur-dolar SUA, s-a resimțit spre sfârșitul anilor 1960 și, mai ales, începutul anilor 1970, când a debutat faza stagnantă a ciclului semisecular. După încercări nereușite de „revigorare” a etalonului aur – dolar (între 1971-73), implicând două revalorizări simbolice ale dolarului SUA, la mijlocul anilor 1970, a fost adoptat acordul de la Kingston (Jamaica), care a intrat în vigoare în aprilie 1978. Deci, încă o dată, în miezul unei faze stagnante sau descendente, înrăutățirea conjuncturii economico-financiare a determinat eforturi concertate pentru adaptarea etalonului monetar internațional la noile realități și raporturi de forțe pe plan mondial. Principala noutate a constituit-o în promovarea Drepturilor Speciale de Tragere (DST), cu intenția declarată de a deveni un nou etalon monetar internațional. Create inițial în 1969, DST au fost definite la început prin conținutul de aur specific dolarului (USD), pentru ca, ulterior, să se adopte metoda unui „coș valutar”(inițial 16 pentru a fi reduse, în 1980, la cele mai importante 5 valute liber convertibile). În consecință, urma să fie validat un etalon monetar „DST – multivalutar” - denumirea preferată în lucrarea pe care o prezentăm (a se vedea studiul *A new role and significance for the SDR*, în partea a doua a lucrării).

În acest context, era evidentă tranziția totală de la banul-marfă (aurul monetar) la proliferarea, practic fără limite, a *banilor de credit* (principalele valute convertibile). DST erau emise „când se considera necesar” prin decizia unei majorități calificate a puterii de vot a membrilor FMI, stabilită inițial la 80% și apoi la 85% din totalul puterii de vot (proporțional cu cota de participare), astfel încât să fie asigurat un drept de veto *de facto pentru SUA*. Prevederile „acordului de la Kingston” schimbau radical principiile stabilite prin acordurile de la Bretton Woods. Dar odată depășit efectul primelor șocuri petroliere (creșterea bruscă și substanțială a prețului la barilul de petrol), s-a diminuat drastic interesul principalelor puteri economico-financiare pentru aplicarea efectivă a prevederilor acordului adoptat în 1978, mai ales în ceea ce privește creșterea determinantă a rolului DST. Astfel, ponderea cumulată a emisiunilor DST nu reprezintă, în prezent, decât circa 3-4% din totalul rezervelor valutare internaționale, exprimând o discrepanță majoră între statutul *de jure* al FMI și funcționarea sa efectivă. Minimalizarea rolului aurului monetar și amplificarea utilizării principalelor valute „forte” a înlăturat una din ultimile frâne în calea speculațiilor financiar-bancare. Nu întâmplător, de la sfârșitul anilor 1970 și începutul anilor 1980, a fost lansată o puternică ofensivă a liberalismului neoclasic în favoarea

”liberalizării și dereglementării” sistemului financiar-bancar internațional. În consecință, de-a lungul anilor 1980--90, a fost demolat eșafodajul reglementărilor implementate în perioada rooseveltiană (anii 1930), sub impactul consecințelor crizei dramatice declanșate în 1929/30. Atacul generalizat al neoliberalismului asupra „statului bunăstării”(welfare state) corespundea obiectivului strategic al oligarhiei financiare transnaționale – expansiunea și consolidarea *capitalismului patrimonial globalizat* (pentru a folosi formularea lui Thomas Picketty)⁵.

Semnalul a fost dat de SUA, la sfârșitul deceniului VIII al sec. al XX-lea, prin adoptarea unor amendamente drastice la *the Bank Holding Company Act*, iar în 1980 a intrat în vigoare *the Depository Institutions Deregulations and Monetary Control*, astfel fiind golite de conținut prevederile din *the Glass – Steagall Act*, adoptat în 1933, care, pe baza învățămintelor extrase din evoluția *Marii Depresiuni*, au urmărit să separe activitatea băncilor comerciale de așa-numitele „bănci de investiții” care de fapt au fost – și sunt – specializate în comercializarea titlurilor financiare și în investiții financiare speculative (expresie a economiei nominale, detașate de economia reală). Deși la mijlocul anilor 1980 s-a manifestat un val de falimente și insolabilitate, mai ales în domeniul financiar-bancar, acest avertisment al unei dereglementări pripite a fost ignorat total. Astfel, în continuarea anilor 1980 și în 1990, a fost înregistrată o avalanșă de așa-numite „big bang”-uri ale tandemului *liberalizare-dereglementare* în sectorul financiar-bancar, în majoritatea statelor occidentale și în țările aflate în sfera lor de influență. Un exemplu edificator, îl poate constitui un prim „big bang” manifestat în Mare Britanie, prin adoptarea *Financial Services Act* în 1986. Anterior emiterii acestui cadru legislativ, faimoasele *investment banks* acționau mai prudent, deoarece utilizau propriile fonduri monetar-financiare, dar după ce a fost permisă fuziunea cu bănci comerciale, depozitele bancare ale clienților (persoane fizice și firme) au fost supuse unui risc major, în continuă creștere. În plus, noul „big bang” a permis apariția și expansiunea rapidă a *shadow banking system* – instituții financiar-bancare aflate în „umbră”, mascate, aflate în afara reglementării și supravegherii bancare.

La începutul anilor 1990, a debutat o nouă fază ascendentă a unui ciclu lung care, pe fundalul semnalat al modificării cadrului legislativ în domeniul financiar-bancar, a avut un caracter atipic. Atât ciclul decenal al anilor 1990, cât și boomul financiar hiperspeculativ dintre 2002-07 au avut un evident caracter artificios, accentuând ruptura dintre economia reală și cea nominală: din anii 1980 și până la declanșarea *marii crize financiare* în 2007/08, volumul fluxurilor valutar-financiare (preponderent speculative) s-a multiplicat de 25 de ori, în timp ce volumul comerțului mondial de bunuri și servicii a crescut de numai 8 ori. În acest mod, peste sistemul productiv internațional s-a instalat o suprastructură monetar-financiar-bancară menită să genereze și comercializeze o gamă practic nelimitată de titluri financiar-bancare, sub forma unor „inovații” monetar-financiare, devenite cât mai opace pentru clienții obișnuiți, favorizând aranjamentele de culise, specula amplificată la maximum și, în ultimă instanță, fraudă. Paradoxal, anii 1990, au fost numiți, mai ales în SUA, anii unei „mari stabilități sau moderații” datorită expansiunii rapide a firmelor implicate în tehnologia informațională (IT), care însă a fost

⁵ Th. Picketty, *CAPITAL in the Twenty-First Century*, Harvard University Press, 2014, p.24.

mult supraevaluată în cotațiile bursiere, ceea ce a determinat, în final, spargerea unei „bule speculative”, provocând o recesiune. În 1998, în Japonia a fost activată o formă revizuită a Legii controlului pieței valutare și a comerțului exterior (*Foreign Exchange and Foreign Trade Control Law*), eliminându-se separarea dintre operațiunile propriu-zis bancare și comerțul – inerent speculativ – cu titluri financiare. Dar vârful eisbergului „liberalizării și dereglementării” (piesă de rezistență a oligarhiei financiare transnaționale) a fost reprezentat de adoptarea, în SUA, a legii Gramm-Leach-Bliley, în 1999. În acest mod, toate învățămintele extrase din evenimentele dramatice ale *marii depresiuni* (1929-33) au fost șterse din memoria și practica sistemului financiar-bancar internațional. Drumul era larg deschis unui nou experiment de tipul crizei anilor 1930. Să reamintim concluzia principală a analizei complexe, efectuate de Hyman Minsky asupra sistemului economico-financiar bazat pe acumularea capitalului: „politica economică poate să aibă efect asupra tendinței spre instabilitate..., dar într-un cadru instituțional capitalist, instabilitatea nu poate fi eradicată...”⁶

Trendul descrescător al rentabilității medii a investițiilor de capital, în tandem cu diminuarea ratei dobânzii reale (pe termen lung), a determinat marele capital financiar să acorde un rol secundar investițiilor în economia reală, axându-se pe profiturile exorbitante obținute din speculațiile veroase monetar-financiare, specifice unor economii în care dimensiunea nominală pierduse legătura vitală cu activitatea și fluxurile reale. Erau, deci, create toate premisele necesare proliferării unui virulent boom speculativ, amplificat paroxistic de fenomenul de *securitizare* și utilizarea excesivă a *derivativelor*. Prin securitizare (conform termenului anglo-american *securitization*), erau transformate în titluri financiare negociabile un amalgam de contracte reprezentând variate forme de *îndatorare*, cum sunt ipotecile imobiliare, contracte de leasing, datoriile rezultate din utilizarea unor credit cards, ș.a. Aceste produse financiare compozite erau vândute asemănător unor obligațiuni (bonds), mai ales sub două forme – *mortgage-backed securities* (titluri financiare bazate pe ipotecă) și *collateralized debt obligations* (CDO).⁷ Deși comercializarea acestor „inovații” financiare a fost prezentată drept un instrument de *asigurare* față de riscurile financiar-bancare, în realitate erau „bombe” cu explozie întârziată pentru majoritatea utilizatorilor. Doar „experții” marilor instituții financiar-bancare și ai unor instituții financiare non-bancare (IFN), cu cinism și perversiune au speculat credulitatea cumpărătorilor, bazându-se pe lipsa de transparență a respectivelor produse financiare „sofisticate”(analizate mai ales în studiile din partea a doua).

Pe acest fundal, primul deceniu al sec. XXI-lea a scos în evidență un fenomen relativ nou – *financializarea*, prin care fluxurile financiar-bancare și valutare și-au subordonat economia reală, în condițiile globalizării vieții economice. De la un stimulent al dezvoltării factorilor de producție, activitatea financiar-bancară și-a subordonat economia reală, manipulând în interesul oligarhiei financiare transnaționale ansamblul resurselor economico-sociale. Procesul financializării s-a dovedit organic interconectat cu evoluția îndatorării și cu nivelul datoriilor

⁶ H.P. Minsky, *Cum stabilizăm o economie instabilă*, ed. Publica, București, 2011, p.354.

⁷ În lucrare, termenii de strictă specialitate sunt explicați și exemplificați.

acumulate. *Recurgerea la creditare în scopuri productive poate avea efecte pozitive atât timp cât creșterea volumului său nu depășește ritmul generării veniturilor obținute din investițiile efectuate, astfel încât serviciul datoriei (dobânzi plus rate scadente) poate fi satisfăcut fără apelul la noi datorii.* În boomul speculativ declanșat în 2001/02, băncile centrale au început să ridice rata dobânzii de politică monetară pentru a evita amplificarea inflației și „supraîncălzirea” economiei. Dar sub aparența unui avânt economic impresionant, în realitate avea loc expansiunea rapidă a tranzacțiilor vizând achiziționarea de active monetar-financiare *pe baza îndatorării masive*. Astfel, s-a declanșat un boom financiar speculativ, având drept sursă primordială îndatorarea, în proporții fără precedent. Formele cele mai spectaculoase ale acestui demers speculativ s-au manifestat în SUA, dar regăsindu-se, în diferite intensități, în majoritatea statelor occidentale dezvoltate. Miezul fierbinte al acestui tsunami financiar speculativ l-a constituit domeniul tranzacțiilor imobiliare, prețul caselor a crescut cu 80% din anul 2000 până în 2006/07. În paralel, volumul datoriei gospodăriilor (*households*) a făcut un salt impresionant de la 85% din venitul disponibil la circa 120%. În final, datoria totală a SUA (guvern, companii, gospodării) a depășit 300% față de PIB. Exacerbarea speculațiilor imobiliare a condus și la finanțarea ipotecilor cu risc ridicat (faimoasele *subprime mortgages*). Principalele bănci centrale, sesizând (cu întârziere) amplificarea alarmantă a creditelor „neperformante” (fiind bazate mai ales pe ipotecile *subprime*), au încercat – începând cu Sistemul Federal de Rezerve al SUA – să imprime un caracter restrictiv politicii monetare (ridicând dobânzile). Dar era deja prea târziu: instituțiile financiar-bancare care apelaseră la piața monetar-financiară din SUA pentru obținerea de profituri facile au devenit transmitători ai efectelor spargerii „balonului” speculativ (de la mijlocul anului 2007). În consecință, a apărut adevărul brusc și dur: un număr surprinzător de mare de instituții financiar-bancare au devenit insolabile, amenințate de spectrul falimentului.

Inițial, alocarea de *facilități cantitative* prin alocarea de fonduri moneter-financiare (*quantitative easing – QE*) au fost considerate „excepții” de la regula non-intervenției directe a băncilor centrale în economia reală. Nu întâmplător, Grupul celor 7 (G7), reunit la Washington, în octombrie 2008, a luat hotărârea ca băncile centrale, în colaborare cu ministerele de finanțe, să furnizeze concertat lichiditatea „necesară” piețelor financiar-bancare. Dacă „marea recesiune economică” este, în general, delimitată între sem.II 2007 și sem.I 2009, în schimb criza financiară propriu-zisă s-a prelungit pînă spre mijlocul celui de-al doilea deceniu al sec. XXI-lea, expresie a adâncirii rupturii dintre economia nominală și cea reală. În SUA, UE și Japonia au fost activate mai multe „valuri” de facilități cantitative, dar cu rezultate modeste (mai ales în zona euro și în Japonia care deja se afla într-o stare de *malaise*, încă din anii 1990). Schimbarea radicală a menirii și rolului politicii monetare a primit denumirea de *politică monetară neconvențională* sau *politică monetară non-standard*, gândită inițial ca un set de măsuri excepționale pentru o perioadă strict limitată. Dar s-a dovedit că, după câțiva ani, politica monetară non-standard, caracterizată prin „injecții” monetar-financiare periodice, a devenit un *drog* pentru economia statelor occidentale dezvoltate (în lucrare este analizat detaliat acest proces). Mai mult, acest tip de politică monetară a favorizat menținerea și, în anumite cazuri, amplificarea nivelului îndatorării. Astfel, la peste un deceniu de la *marea criză financiară*,

procesul de dez-îndatorare nu s-a mai realizat (la nivel global), iar ratele dobânzilor politicii monetare au crescut cu totul simbolic, pentru ca la scurt timp să scadă din nou. În aceste condiții, următoarea recesiune sau, mai probabil, următoarea criză economico-financiară (declanșată deja în 2019/20) va putea fi contracarată sau cel puțin atenuată mai greu prin instrumentele tradiționale ale politicilor macroeconomice, ca și prin cele specifice politicii non-standard (de până în prezent).

Folosind metodologia evoluției ciclice a vieții economico-sociale, îmbinând ciclul decenal cu cel semisecular, într-un studiu publicat în 2011, am considerat că viitoarea criză ciclică se va declanșa în jurul anului 2020: „Ciclurile medii se înfășoară de-a lungul fazelor unor cicluri lungi care, pe lângă factorii economico-financieri sunt modelate și de acțiunea unor factori social-politici și tehnologici care reflectă evoluția societății umane la scară planetară. Având în vedere comparația dintre criza izbucnită în 1929/30 și cea declanșată în 2007/08, voi prezenta propria periodizare a ciclurilor lungi (semiseculare).

Cicluri lungi în secolele XX / XXI

<u>Faze descendente/stagnante</u>	<u>Faze ascendente/ expansionare</u>
1929/30 – 1945/50	1951/52 – 1971/72
1973/74 – 1990/91	1992/93 – 2006/07
2007/08 - 2020*(...)	

Ca tendință istorică, în jurul punctelor de inflexiune ale ciclurilor lungi (trecerea de la fazele ascendente la cele descendente sau de la cele stagnante/descendente la cele ascendente) au loc, de regulă, evenimente care stimulează sau fac necesară regândirea și restructurarea modului de organizare și funcționare al corelației dintre economia nominală (sistemul monetar/financiar) și economia reală (miezul „geo-magnetic” al economiei mondiale).⁸ Astfel autorul cărții are satisfacția confirmării unor anticipări/prognoze formulate în lucrare. Într-adevăr, în intervalul 2019/20, s-au înmulțit semnalele de alarmă privind manifestarea unei noi crize economico-financiare, corespunzător fazei descendente a ciclului semisecular. De asemenea, în lucrare se apreciază că „interesul” pentru emiterea unei noi tranșe a DST se va manifesta odată cu o nouă criză economico-financiară. Si această anticipare este confirmată odată cu acordul Grupului celor 7 (G7), din martie a.c., pentru o nouă emisiune, sub egida FMI, de circa 500 mld. DST (probabil spre mijlocul anului). Dar, de data aceasta, apariția *coronavirus* – epidemie declanșată în China și transformată în pandemie – complică la maximum contracararea fenomenelor de criză, fiind grav afectate atât economia reală cât și cea nominală. De fapt, omenirea începe să se confrunte cu un *ecospasm*, concept lansat de Alvin Toffler (la mijlocul anilor 1970 – începutul unei importante faze stagnante a ciclului semisecular): „Eco-spasmul sau

⁸ Prof. Dr. Lucian C. Ionescu, INTERDEPENDENȚA DINTRE ECONOMIA NOMINALĂ ȘI ECONOMIA REALĂ ÎN CON-TEXTUL CRIZEI FINANCIARE INTERNAȚIONALE, în UFB REVIEW/REVISTA UFB, Nr.1/2011/ p. 14.

economia spasmodică semnifică o economie aflată în pragul catastrofei, care nu aștepta decât convergența – determinată [mai mult sau mai puțin] de hazard a unor evenimente care nu se mai produseseză simultan...”⁹ Putem interpreta actuala conjunctură deosebit de dramatică și ca pe un ultimatum dat omenirii de natură și de ciclurile globale pentru a renunța la comportamentul iresponsabil față de planeta Terra, în contextul legilor echilibrului cosmic. Profitul (mai ales de natură speculativă) nu mai poate fi unicul și nici cel mai important criteriu al realizării investițiilor de capital productiv. Restabilirea echilibrului ecologic, educația/învățământul, sănătatea publică, reducerea inegalităților sociale, eliminarea marilor decalaje dintre statele lumii pot oferi șansa depășirii crizei devenite iminente.

Despre autor

Prof. Dr. Lucian C. Ionescu a fost membru al Consiliului de Administrație al BNR între 1991-98. În 1992, a fost mandatat, de către conducerea BNR și ARB, să înființeze și să coordoneze activitatea unei instituții pentru training profesional și învățământ universitar financiar-bancar. Astfel, a fost creat Institutul Bancar Român (IBR), pe care L.C. Ionescu l-a condus și organizat, îndeplinind funcțiile de Director general, Președinte și Rector. Între 1993 și 2005, IBR a inclus în structura sa un colegiu bancar universitar și Universitatea Financiar-bancară (UFB).

⁹ A. Toffler, *Eco-spasme*, Ed. Denoel, 1975, p. 100.